

POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI

Nr. 10 (324)

10. märtsil 1928 a.

VIII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
                   poolaastas . . . . . „ 5.—
                   veerandaastas . . . . . „ 2.50

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
                   aastas . . . . . Kr. 8.—
                   poolaastas . . . . . „ 4.—
                   veerandaastas . . . . . „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	„ 20.—	1/8 „	„ 5.—
1/3 „	„ 13.50	1/16 „	„ 2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) A. Dadashev, Retsidiivist. 2) Meieaja tehnika kuritegevuse vastu võitlemisel. 3) Ühekülgsed kurjategijad. 4) Tundmatu isik. 5) Loomad kohtulaua ees. 6) Politseiametnikkude hoiu- ja laenukassa. 7) Tallinna politsei spordiringi peakoosolek. 8) Ametlik osa. 9) Kuulutusi.

Retsidiivist.

A. Dadashev.

Retsidiiv on kuriteo kordumine, mis kriminaalseadusandluses on üheks aluseks normaalkaristuse suurendamiseks. Need mõlemad terminid, s. o. retsidiiv ja kordumine, võetakse tarvitusele mitte kõikide kuritegude tõeliste kordumiste juhustel, vaid ainult mõningatel juhustel, mis seotud teatud tingimustega. Maksev seadus näeb ette retsidiivi kõrval veel teisi kordumise liike, kuid viimased nõuavad juba sootu teistsuguste reeglite tarvitamist, kui seda nõuab retsidiiv.

Seaduse määrused, mis suhtuvad kõikide kordumiste juhustesse, nii retsidiivi kui ka teiste juhuste suhtes, on järgmised: 1) n. s. § 131 ja sellele vastavalt r. tr. s. § 14¹. N. s. § 131. on öeldud: „süü ja karistuse suurenemise asjaoluks tunnustatakse sama kuriteo või väärteo, s. t. sama või endise kuriteoga samaliiklise

kuriteo kordumine, eelmise süüteo eest karistuse ärakandmise või pärast karistusest vabastamise üldise amnestia või monarki erilise arivuandmise järele. Juhustel, mis seadustes eriti nähtud ette, suureneb karistus kordumiste eest mitte ükski määralt, vaid ka astmes või liigis; 2) n. s. § 133 ja r. tr. s. § 14¹; need mõlemad paragrahvid, rääkides karistuse liitmisest, näevad ette juhuse, kus uus kuritegu on saadetud korda, olgugi pärast kohtu-otsuse tegemist eelmise kuriteo kohta, kuid enne karistuse kandmist; 3) n. s. § 152 ja r. tr. s. § 16, nähes ette ninimetatud kuriteo koostumise, s. t. säärased juhused, kus „kohtualune on tunnustatud süüdlaseks kahe ehk rohkema kuriteo kordasaatmises, millede eest ta varem süüdimõistetud ei olnud või mis ta oli korda saatnud enne kohtu resolüt-

siooni kuulutamist, kui see ei olnud kaetud kas aegumise läbi, üldise või erilise armuandmise teel.”

Vaadeldes neid paragrahve lähemalt, siis näemegi seda, et retsidiiviks nimetab seadus aina esimest nähtust, kuna kaks viimast juhus, osutudes küll ka oma olemuselt kuriteo kordumiseks, kuid ei kannu siiski seda nimetust. Sellele peab pöörama tähelepanu juba seepärast, et mõisted retsidiivist ja kordumisest väga sagedasti tulevad ette nii seaduste tekstes, kui ka kõrgemate kohtute otsustes ja literatuuris. Nende mõttest vale arusaamine võib aga kutsuda esile tõsiseid vigu.

Vaatleme edasi, mis nimelt peab käima kaasas kuriteo kordumisega seks, et kordumine omaks selle tähenduse, mis antakse temale kui juriidilisele terminile ja millisteks liikideks ta iseenesest jaguneb. Retsidiiv esineb ainult sel juhul, kui 1) uus kuritegu sama või vähemalt samaliikiline varemalt kordasaadetud kuriteoga; 2) kui süüdlane ära kannud karistuse varemalt kordasaadetud kuriteo eest, või kui ta vabanes määratud karistusest üldise amnestia või eriti selle juhu suhtes temale armuandmise tõttu ja 3) kui endise karistuse ärakandmise momendist möödunud pole uue kuriteoni tähtaegu, mis näidatud n. s. § 132 ja milliseid nimetatakse seepärast retsidiivi aegumistähetaegadeks. Ainult siis, kui esinevad kõik need kolm loetletud tingimust, võib rääkida retsidiivist.

Enne kui siirduda üksikult nende tingimuste vaatlemisele, näitan, kuidas retsidiiv mõjub karistuse suurenemisele. Nagu teada, jagunevad kõik karistused kahete rühma: kriminaalkaristused ja paranduslised karistused. Kumbki neist jaguneb omakord mitmesse liiki, liigid aga astmeteks — karistuse väljaarvamine aga ühe ja sama astme ulatuses ongi tema määraks. Nii näiteks paranduslised karistused jagunevad seitsmeks liigiks: 1) kinnihoidmine vangiroodus; 2) kinnihoidmine türmis; 3) kinnihoidmine kindluses jne. Nagu öeldud, need liigid jagunevad astmeteks. Näiteks teine liik — kinnihoidmine türmis jaguneb neljaks astmeks: 1) kinnihoidmine türmis 1 aastast ja 4 kuust kuni 2 aastani jne.; 2) kinnihoidmine türmis 8 kuust kuni 1 a. ja 4 kuuni jne. ja lõpuks iga astme ulatuses, peab valitama karistuse määr. Kui meie võtame näiteks, äsja näidatud, teise astme — kinni-

hoidmine türmis 8 kuust kuni 1 a. 4 kuuni, siis 8, 10, 11kuud ongi selleks määraks, millele kohus võib jääda peatuma.

Retsidiivi korral pea kohus aga suurendama karistust. On üldine reegel (n. s. § 129), suurendamine ei tohi vastavast astmest üle ulatuda, võib avaldada mõju aina karistuse määra valikus. Valides näiteks normaalkaristuse 10 kuud türmi, siis retsidiivi korral peab seda kohus suurendama, kuid mitte ka rohkem kui 1 a. ja 4 kuuni. Neil juhusel aga, kui kohus peab tarviliseks suurendada retsidiivi puhul karistust mitte ainult määras, vaid ka liigis või isegi rühmas, siis kui ta pole annud selleks mõnd erilist reeglit, rõõnab ta säärased juhused iga üks eraldi, erilistes seaduse paragrahvides. Sääraseid paragrahve on palju. Olgu näiteks n. s. § 1646, karistades vargust, mis saadetud korda tulekahju jne. ajal. Normaalkaristuseks esineb viimaste suhtes määramine vangiroodu, kuna selle kuriteo esimene kordumine toob kaasa karistuse suurenemise süüdlasele mitte määras, vaid juba astmes, s. t. ühe astme võrra kõrgema karistuse.

Katsun nüüd selgitada neid kolme ülaltähendatud tingimust, milliste olemasolu retsidiivi juures on paratamatu. Juba esimene neist tingimustest pakub oma piiritlematuse tõttu tõsiseid raskusi „samaliikiline kuritegu“. Kuid mis esineb kuritegude juures liigina ja mida tuleb tunnistada ainult üksikuks alaliigiks. Näiteks oleks võimalik väita, et mõningate varandusliste kuritegude liigi mõisteks võiks olla võõra vara omandamine üldse, nagu vargus on salajane võõra vara omandamine, riisumine — avalik, kelmus — võõra vara omandamine pettuse teel, siis kõik säärased kuriteod on vaid üldise võõra vara omandamise mõiste üksikuteks alaliikideks ja seepärast, kes saanud korda alguses varguse, siis riisumise ja edasi kelmuse, toimis kolm sama ja samaliiklist kuritegu ja järelikut oletame kuriteo kordumist ehk retsidiivi, kui on olemas seks ka teised kaks tarvilist tingimust. Samal ajal, võiks siiski väita samasuguse õigusega, et vargus, riisumine ja kelmus on iseenesest erisugused kuriteoliigid ja et jagunevad üksikuteks alaliikideks, nagu: vargus sisse-murdmise teel mitte elutsevast hoonest (n. s. § 1647), vargus reisil (§ 1651), hobusevargus (1654¹), vargus sõjariistus (§ 1641) jne.; riisumine vägivallatarvita-

miseta (1643), riisumine vägivallatarvitamisega (§ 1642), hobuseriisumine (§ 1643¹) jne.; kelmus mõõtmiste ja kaalumiste teel (r. tr. s. § 173); kelmus pettuse näol arvete õiendamisel (r. tr. s. § 174) jne. Nii siis, mida loeb seadus kuriteo liigiks ja mida ainult selle üksikuks alaliigiks? N. s. § 1626 nagu osalt vastab sellele küsimusele, vähemalt võõra vara omandamise suhtes. N. s. §§ 1627, 1637, 1644 ja 1665 antakse röövimise, riisumise, varguse ja kelmuse mõisted, millest paistaks nagu oleks need kuriteod üldse võõra vara omandamise üksikud alaliigid ja seepärast, lugedes neid kuritegusid samaliiklisteks, peaks retsidiiv leidma aset näiteks varguse korral, pärast karistuse äraandmist riisumise või kelmuse eest. Säärane reeglipärasus võib siiski tekitada kahtlust, kas või n. s. § 1655. suhtes. Selle paragrahvi järele karistatakse vargusi, mis toimitud kolmas või rohkem kord. Viimane esinebki nähtavasti üheks neist „eriti seaduse poolt näidatud juhusteks“, millistest räägib n. s. § 131. lõpp. Teiste sõnadega § 1655. näeb ette ühe neist kordumiste juhustest, millistest öeldud üldiselt n. s. § 131. kui asjaolust, mis avaldab mõju karistuse suurenemiseks, kuid et seaduseandja otsustas karistada kolmandat, neljandat ja rohkemkordset vargust õiguste äravõtmisega ja vangirooduga, § 131. järele aga suurendades karistust, võib määrata ainult kinnipidamine türmis, siis oligi põhjuseks eraldada kolmaskordset varguse juhust erilise paragrahvina. Nõnda siis, kui § 1655. räägitakse olgugi erilise kuriteo kordumisest, võiks loota, et vargus, mis saadetud korda pärast teistkordse riisumise eest karistuse äraandmist, peaks saama jälgitud § 1655. järele, sest riisumine on samaliikline vargusega. See pole aga nii. N. s. § 1655. võetakse tarvitusele ainult sel juhusel, kui eelmised vargused olid, nagu neile järgnevadki, samuti vargused, olgugi teist liiki. Viimane asjaolu viib mõttele, et kuritegude kordumisel vargus, riisumine jne. juba iseenesest esinevad üksikute kuritegude liikidena, kuid vargus reisil, vargus tulekahju puhul, hobusevargus jne. on selle liigi üksikuid alaliike. Seepärast ei või lugeda riisumist, vargust ega kelmust kordumiste puhul samaliiklisteks kuritegudeks. Säärane arvamine oleks vale: on küll täiesti õige, et n. s. § 1655. näeb ette erilise kordumise juhuse, kuid neist tingimustest, millised tarvitised kuriteo

kordumiseks, valib vaid esimese juhuse, s. t. sama kuriteo kordasaatmise, järelikult varguse pärast vargust. Nii siis varguse kordasaatmist pärast riisumist, röövimist või kelmust ei saa kohaldada selle kordumise juhusega, millest räägib n. s. § 1655. Kuid siiski, pidades silmas, et need kuriteod samaliiklised, esineb nende kordumine retsidiivina, mida karistatakse vaid n. s. §§ 131. ja 132. järele. Sama tuleb panna tähele ka § 1672. ja § 1673. suhtes. On siiski olemas paragrahv, nimelt § 1671., kus seadus teeb veel laiemal eralduse üldisest reeglist, — väljendudes: „karistust süüdlasele kelmuse eest võib kohus oma äranägemise järele suurendada ühe astme võrra, kui see saadetud korda isiku poolt, kes varemalt juba mõistetud süüdi varguse või kelmuse pärast“. Seks, et kõrgendada karistust § 131. järele, s. t. ainult määras aga mitte astmes ega liigis, oleks ka riisumine enne kelmuse kordasaatmist säärase suurendamise aluseks; karistuse suurendamises aga § 1671. järele on vajalik, et enne kelmuse kordasaatmist oleks kantud eelmise kelmuse või varguse eest karistus.

Vaatlesin ülal esimest retsidiiviks tarvisminevat tingimust, edasi võtan harutusele teise tingimuse, s. o. uue kuriteo kordasaatmise pärast eelmise eest karistuse äraandmist.

See tingimus üldise seisukohana ei vaja erilisi selgitusi. Karistus arvatakse kaetuks siis, kui süüdlane on kannud täielikult talle kohtu otsusega peale pandud karistuse, välja arvatud viimasega ühenduses olevad tagajärjed. Ka on mõningaid erandlikke juhuseid, millised võivad kutsuda esile arusaamatusi. Nii tekib küsimus, kas tuleb enne tähtaega vabastamisega karistus lugeda kaetuks või mitte. Ses suhtes on antud senatilt järgmine seletus: enne tähtaega vabastatud, süüdlased kuritegude kordasaatmises vabaduses olemise ajal, vastutavad mitte kordumise, vaid n. s. § 133. või r. tr. s. § 14 järele sarnaselt isikutega, kes saanud korda kuriteo karistuse kandmise ajal, sest et enne tähtaega vabastatute karistuse äraandmine kõigil juhustel, arvatakse mitte vabastamise päevast, vaid sellest päevast, mil möödunud tingi, mis vabastamise tähtaeg (otsus 1910.—1912. a. Kudrjäshevi asjas).

Edasi, pidades silmas alaealiste suhtes mõningaid tarvitataavaid takistusabinõu-

sid, sarnanevaid küll karistusele, kuid tõeliselt sellasteks mitte ei osutu, tuleb pöörata tähelepanu järgmisele asjaolule: alaealiste kinnipidamine parandusasutistes, samuti arestimajade juures erilisis ruumes, loetakse karistuseks ainult sel korral, kui kohus asjajharutamisel neid tunnistanud arusaavusega toimijateks. Samuti ei loeta kinnipidamist karistuseks ega arvestata retsiidivi korral kui alaealine on tunnistanud arusaavuseta tegutsejaks. Asja öeldu kuulub üksnes rahukogu kompetentsi. Mis puutub aga rahu-kohtunikesse, siis viimased ei toimetata alaealiste kohta karistuse määramist. R. tr. s. §§ 6. ja 11. põhjal tarvitavad rahu-kohtunikud 10—14-aastaste alaealiste suhtes ainult niim. parandusabinõusid, milliseid ei arvata karistuste hulka, kuna 14—17 a. alaealiste suhtes see ainult siis maksev on, kui nad antakse vanemate või teiste isikute vastutuslise valve alla, iga-sugune muu abinõu aga, mis kohus nende suhtes tarvitab, kannab juba karistuse iseloomu. Ei saa jätta tähelepanu juhtimata ka sellele, et karistuse ärakandmine sõjakohtu otsuse põhjal omab retsiidivi korral sama tähtsuse, kui seda tsiviil-kohtutegi suhtes. Kuid välismaa kohtu otsus, olgugi et käib sama kuriteo kohta, ei või omada kuritegude kordumiste suhtes tähtsust, kui need olid korda saadetud väljaspool kodumaa piire.

Siirdun nüüd kolmanda ja ühtlasi ka viimase retsiidivi tingimuse juure. Selle tingimuse kohta ütleb n. s. § 132 ja sellele vastavalt r. tr. s. § 14¹: „kuritegude ja väärtegade kordumine mõjub vastutuse suurenemiseks ainult sel juhusel, kui karistuse ärakandmise ajast või pärast armuandmist pole möödunud: 1) isikute suhtes, kes mõistetud kõigi kodaniku õiguste kaotusega sunnitööle või asumisele 10 aastat, 2) isikute suhtes, kes mõistetud kõigi isiklikult ja seisusliselt omanatatud eris- ja iseäraliste õiguste kaotusega vangiroodu 8 aastat jne. (üldse 6 punkti). Reegleid selle seaduse praktiliseks tarvitamiseks võib kõige paremini omastada vastavate näidetega tutvunemisel. Oletame, et keegi 1927. a. on korda saanud lihtvarguse, mis üldreeglite järele alub rahukohtunikule. Edasi on aga olemas andmeid, et ta ka varemalt oli võetud kohtulikule vastutusele. Viimane asjaolu sunnib meid järele pärima, millega lõppes see vastutuselevõtmine. Osutus, et 1920. a. antud isik oli mõistetud süüdi

r. tr. s. § 169 põhjal, s. t. sama kuriteo eest, mille ta toime pannud ka käesoleval juhusel. Seega on juba esitatud esimene kuriteo kordumise tundemärk. Seepärast peame juba pärima edasi: 1) milline karistus talle määrati esimese varguse eest; 2) on ta kannud selle karistuse; 3) kui kannud, siis nimelt millal. Järelepärimiste tulemusena osutus, et antud isik oli mõistetud türmi 6 kuuks ja karistuse oli kannud ära 1923. aastal. Seega saades teada, et esimese varguse eest karistuse ärakandmisest on möödunud teise kordasaatmiseni rohkem kui 3 aastat, ja et n. s. § 132 punkt 4 ja sellele vastavalt r. tr. s. § 14¹ p. 1 järele isikutele, kes mõistetud varguse eest kinnipidamisele türmi, kuriteo kordasaatmine mõjutab vastutuse suurendamist ainult sel juhusel, kui pärast eelmise varguse eest karistuse ärakandmisest pole möödunud üle kolme aasta. Seega määrame meie, et 1927. a. kordasaadetud vargus peab olema sama tähtsusega nagu oleks see esinenud esimesena.

Erilise tähelepanuga tuleb suhtuda neitse juhustesse, nagu näiteks n. s. § 1655. ettenähtud kuritegude juures, kus kuriteo kordumine mõjutab seevõrra suurendatud vastutuse, et muutub juba isegi selle kuriteo kohtualluvus. Oletame, et keegi on kannud hobusevarguse eest karistuse ära, selle järele lihtvarguse eest ja pärast seda saatis korda veel ühe lihtvarguse. Hobusevarguse eest, mis korda saadetud 1911. aastal, oli ta mõistetud vangiroodu 4 aastaks, kuid kohtu otsus tehti 1915. aastal ja karistuse kandis 1919. aastal; lihtvarguse saatis korda 1925. aastal ja selle eest kandis karistuse 1927. aastal ja lõpuks viimase varguse saatis korda 1928. aastal. On olemas n. s. § 1655. ettenähtud kuriteo kordumine seepärast, et 1) kõik kolm kuritegu esinevad vargustena (§ 1655. tarvitamiseks vajalik tingimus), 2) et olgugi esimene vargus oli korda saadetud 14 aastat enne teist vargust, kuid tähtis pole see, millal ta korda saadeti, vaid millal kanti karistus, viimane sündis aga 1919. aastal, s. o. vähem kui 8 aastat enne teist vargust, n. s. § 132. p. 2 järele aga karistusekandmine õiguste kaotusega vangiroodus kattub aegumise läbi ainult 8 aasta pärast peale vabanemist ja 3) et teise varguse eest karistuse ärakandmisest viimase kordasaatmiseni ei oleks möödunud 3 aastat, millest kui retsiidivi aegumisest räägitakse n. s. § 132. p. 4.

Tuleb lõpuks tähendada, et mõninga kuriteo katse eest karistuse ärakandmine mõjub retsidiivi peale samuti nagu karistuse ärakandmine täideviidud kuriteo eest. Kuid igasugune varjamine või teadlikult varastatud asja ostmine ja nende eest karistuse ärakandmine kuriteo arvel ei loo retsidiivi.

Kaht viimast kuriteo kordumise juhust s. o. kui 1) uus kuritegu korda saadetakse, olgugi, et pärast eelmise kuriteo

kohta kohtu otsuse tegemist, kuid enne karistuse ärakandmist (n. s. § 133. ja r. tr. s. § 142) ja 2) kui kahe või rohkem kuriteo puhul neist ühegi kohta pole tehtud kohtu otsust (n. s. § 152 ja r. tr. s. § 16), mina ei hakka analüseerima, sest et mõlemad need juhused, nagu eelpool öeldud, ei esine kuriteo kordumistena selles tingivas mõttes, mis annab seadus kordumise mõistele kui juriidilisele terminile.

Meieaja tehnika kuritegevuse vastu võitlemisel.

Politseitehnika on viimaste aastate jooksul teinud hiigla edusamme terves maailmas, selle kõige näilisemaks tõenduseks oli 1926. a. Berliini politseinäitus. Kunagi varem pole nii lühikese aja jooksul nagu meie päevil tehtud tähtsaid leiudusi tehnika alal ja neid ka praktiliselt tarvitusele võetud. See nähtus on tingitud mitmest põhjusest. Kõigepealt on küll ainult meie ajal hakatud pöörama kõige tõsisemat tähelepanu kuritegevusele ja võitlusele selle vastu. Teiselt poolt sunnivad riikide rahalised ressursid, mis, vähemalt Euroopas, kusagil hiilgavad pole, mõtlema kokkuhoiule; nagu tööstustes nii katsutakse ka ametasutustes tööd rohkem mehaniseerida, võttes masinaid appi, et seeläbi säästa väga kallist inimjõudu.

Meie elame kahtlemata ajajärgul, mida võiks nimetada politseitehnika arenemise õitseajaks; politseiametnikke peaks sarnane nähtus rõõmustama, tegelikult ei ole aga asi vist nii; peapõhjuseks sellele, et politseitehnika õitseb, on ikkagi see tõsiasi, et tegelik elu, tegelik igapäevane võitlus kurjategijatega ja kuritegevuse vastu nõuab tehnika arendamist, sunnib politseid appi võtma tehnika uuemaid leiudusi, et jääda võitjaks raskes võitluses; praegune seisukord sunnib politseid igapäev mõtlema uute võitlusabinõude, uute leiduste tarvitusele võtmise peale. Kui praegu juba traadita piltide telegrafeerimine on saanud tõsiasjaks, kui seda hakatakse võib olla varstigi tarvitama laiemate ringide poolt, siis ei tohi unustada, et politsei oli sunnitud kõigest jõust otsima teid, kuidas võimalikult kiiresti anda edasi inimeste näopilte, politseiline häda võitluses rahvusvaheliste kurjategijate vastu viis tähtsate leidusele, mida kord

kasutavad kõik, võib olla unustades leiduse esialgset eesmärki.

Et praegune politseitehnika arenemine on tingitud kuritegevusest ja selle kasvamisest pärast maailmasõja lõppu, seda näitavad kõige paremini statistilised andmed. Saksamaal karistati 1923. a. inimesi süü- ja väärtegude eest kokku 823.902 korral; sarnast arvu ei tunnud saksa kriminaaljalugu varemalt ja peab ütleva, et see on tõesti kohutavalt suur arv! Kuigi arvesse võtta, et 1923. a. oli Saksamaale, võib olla, kõige raskemaks majandusaastaks üldse ajaloos, ei saa siiski ainult sarnase nähtuse seletamisega nähtusest enesest mööda hiilida, mis ei käi ainult Saksamaa kohta, vaid on kahjuks meie sajangu üldnähtuseks. Vahepeal on see arv Saksamaal muu seas jälle langenud, mis on osalt kahtlemata seletatav heade tehniliste abinõude tarvitusele võtmisega. Peab tunnustama, et Belgia kriminaalpolitsei juhatajal A. Keffer'il on õigus, kui tema praegust olukorda iseloomustab järgmiselt (Berliini 1926. a. rahvusvahelisel politseikongressil): „Rahvusvaheline, elukutseline kurjategija on enam haritud ja kasvatatud kui varem, seepärast et tema tänapäev on pärit tihthele hoopis teistsugustest sotsiaalsest ringidest; tema seab üles bilansi, arvesse võttes tema käsutada olevaid abinõusid tehnika ja liikumise sajangul ja politsei käsutada olevaid abinõusid ja selle tulemuseks on tema pluss.“

Niisuguse seisukorra juures on siis ka arusaadav, et kõik politseiasutused maailmas katsuvad ennast täiendada tehniliste abinõudega; see ei käi ainult kriminaalpolitsei kohta, vaid ka mundrikandja politsei kohta. Põhjuseks on, nagu tähendatud, raske võitlus kuritegevuse vastu,

kuid ka rahvamajanduslikud kaalutlemised. Eelpool oli jutt vajadusest koosseise kui mitte kokku tõmmata, siis vähemalt mitte suurendada. Sellele lisaks tulevad veel mõningad teised asjaolud, mis samuti tähtsad rahvamajanduslikult seisukohalt. Ameerika Ühisriikides, näiteks, olevat õnnetute juhtumiste arv, mis seotud tänavliikumisega, viimasel ajal nii kohutavalt kasvanud, et see arv juba ületab kuritegude arvu — selle nähtuse likvideerimise pearaskus lasub aga ka politseil, kõigepealt mundrikandjal politseil. Muidugi pole kusagil maailmas võimalik igale tänavnurgale, kus liikumine elavam, üles seada politseinikku liikumise reguleerimiseks. Sellest aga järgneb otsekohe jälle puhttehnilise küsimuse lahendamise katse: kuidas ehitada uusi tänavaid maa ala, kuidas juhtida osa liikumisest kõrvalistele tänavatele jne. Selle küsimuse lahendamise kallal, s. o. kuidas kergendada liikumist peatänavatel, töötavad niihästi tehnilised jõud kui ka politseijuhid. Kas sellel alal on tehtud leidusi, mis vähemalt väikesel määral aitavad küsimust lahendada: seatakse üles mehaanilised liikumisreguleerijad, võetakse tarvitusele n. n. tumm kordnik.

Kõige tähtsam aga on muidugi tehniliste uuenduste tarvitusele võtmine kriminaalpolitseis. Just sellel alal pole võimalik läbi saada üksi inimeste arvu suurendamisega rippumatult muidugi sellest, kas sarnane suurendamine on üldse läbi viidav. Võib täie õigusega öelda, et väikearvuline, kuid hästi ettevalmistatud, vilunud ja tehniliste abinõudega varustatud kriminaalpolitsei on tulutoovam kui suurearvuline, kuid nii hästi vilunud inimeste kui ka tehniliste abinõude poolest kehvy politsei.

Hästi korraldatud kriminaalpolitsei n. öelda hingeks on otsimisosakond. Selle osakonna organiseerimises ja arendamises meie päevil on märgata edu tehnilises mõttes kahes suunas. Kõigepealt ei tööta üksikute politseiasutuste ja kesk-asutuste otsimisosakonnad enam igäüks omaette, nagu see oli viisiks alles kümme aastat tagasi. Praegu katsutakse kõikjal luua ühendusi üksikute osakondade vahel, neid igas riigis võimalust mööda koondades ühte keskkohhta, ja luua neid ühendusi ka üle üksikute riikide piiride. Praegu on käsil politsei internatsionaliseerimine, ühenduste loomine üle terve maailma. On väga iseloomustav meie-

aja politseile, et enim veel kui maailmasõjas sõdivad pooled ja erapooletud riigid poliitiliselt hakkasid otsima jällegi lepitust, hakkasid otsima ühist keelt, politseiametnikud juba leidsid selle ühise keele. Viini 1923. a. politseikongressil töötasid uuesti käsikäes politseinikud, kes päritud maailmasõjas üksteise vastu sõdivatest riikidest. Politseinikud olid sunnitud ulatama uuesti üksteisele kätt, neil polnud aega oodata kuni diplomaatidel läheb õnneks leplikumaks muutuda ja vana viha unustada. Politseid olid sunnitud üksteise abi paluma, vastasel korral oleks võitlus rahvusvahelise kuritegevuse vastu osutunud võimatuks. Sel moel tekkis Viinis asuv rahvusvaheline kriminaalpolitseiline komisjon, samad põhjused sundisid ameeriklasi ellu kutsuma International police Conference New-Yorgis. Praegu on ettevalmistused käimas niisuguste keskkohdade loomiseks ka Aasias, Aafrikas ja Austraalias. Peale selle asuti aga ka kriminaalpolitsei asutuste ühendamisele ja vastavate keskkohdade loomisele üksikutes riikides, nagu, näiteks, Saksamaal, kus varemalt töötati üksikutes osariikides täitsa oma pead mööda, kus puudusid keskkohad, mis muidugi politsei tööd takistas väga suurel määral. Kõik sarnased komisjonid on oma viisi kaitseabinõud, on politseide ühendamise katsed ja on võimalik, isegi praegusaja olukorras tõenäolik, et need komisjonid antakse kord rahvasteliidu alla, kes siis moodustab üldise keskkoha. Juba praegu on rahvusvaheline kriminaalpolitseiline komisjon registreeritud rahvasteliidu juures.

Ühtlasi võime tähele panna veel teist nähtust. Tingitud politseide lähemast läbikäimisest võetakse tarvitusele ühes riigis tehnilisi abinõusid, mis teine riik juba on proovinud. Üksikute riikide politseid katsuvad, võib olla isegi võidu, üle minna kõiksuguste uuendustele, katseid teha uuemate leidustega. Politseiüksused ühtlustavad seetõttu oma tehnilisi abinõusid ja sellel ühtlustamisel ülalkirjeldatud viisil on see hea külg, et tema ei ole liig kulukas: katseid teevad mitmed üksused, nii et igal üksusel pole vaja proovida, kas ja kuivõrd kõlbulik on üks või teine uus abinõu. Kuidas katsub kriminaalpolitsei ennast tehniliselt täiendada, sellest kõneleb pikemalt dr. Palitzsch, Sakseni osariigi kriminaalpolitsei juhataja ja ühtlasi saksa kriminaalpolitseilise komisjoni president, oma raamatus „Die Bekämpfung

des internationalen Verbrechertums", sel-
lest kõneleb ka Baadeni ministeeriumi
nõunik dr. Barck („Neue Technik der
Verbrechens Bekämpfung“).

Kui nüüd peatuda lähemalt puhttehni-
liste abinõude juures, mis kriminaalpolit-
sei kasutada on praegu, siis tuleks vist
kõigepealt vaadelda üht n. öelda nega-
tiivset abinõu. Nimelt tõsteti mõne aja
eest üles küsimus, kas poleks või-
malik hüpnootsi abil kuritegusid sel-
gitamisele võtta. Viini 1923. aasta
kongress jõudis pikemate läbirääki-
miste tagajärjel otsusele, et hüpnootsi ka-
sutamine hea ega isegi lubatav pole. Sama-
male seisukohale asuvad paljud tuntud
kriminalistid ka n. nim. psükotehnilise re-
gistreerimise suhtes, mis mõnel pool tar-
vitusele võetud kahtlusosaluste paljastami-
seks; eriti suurt huvi tuntakse selle mee-
todi vastu Ameerika Ühisriikides, kus
selle poolt ja vastu elavalt vaieldakse.

Esikohal kriminaalpolitsei otsimisosa-
kondades seisab ka praegugi veel daktilo-
skoopia. On katsutud selle tähtsust vä-
hendada, on isegi mindud niikaugede, et
on püütud selgeks teha, nagu poleks nä-
püälgedel üldse mingit praktilist täht-
sust, kuid kõik ettetoodud väited on leid-
nud ümberlükkamist, mõned katsed osu-
tusid isegi kui mitte kurjategijate eneste
poolt tekitatuteks, siis vähemalt nendele
ligidalseivate isikute poolt väljamõeldu-
seks. Praegune nägujälgede registreeri-
misviis pole kaugeltki ühtlane üle maail-
ma. Harilikult registreeritakse — kui see
võimalik — kõikide sõrmede jäljed, s. o.
n. nim. kümne sõrme süsteem. Eelpool-
nimetatud rahvusvahelised politseiorga-
nisatsioonid on võtnud ülesandeks ühtlus-
tada maksvaid registreerimise süsteemi,
katsuda leida parimat süsteemi, et seda
siis maksta panna kõikides riikides. Mui-
dugi seisavad siin veel suured raskused
ees, sest igäiks loeb oma süsteemi pari-
maks ja ei taha kergesti loobuda sellest;
on aga loota, et politsei ühtlustunne saab
ka sellest raskusest üle, vaja ainult sel-
geks teha, missugune süsteem on tehni-
selt tõesti kõige parem. Viimasel ajal on
daktiloskoopia alal tehtud tähtsaid edu-
samme. Sarnaste sekka tuleb kahtlemata
arvata kartoteekide sisseseadmist, mis
on korraldatud ühe sõrme süsteemi alu-
sel. Arusaadavalt on võimalik mõne kur-
jategija näpüälgedest, kes vabaduses vii-
bib ja eelkaristatud pole, saada ainult
ühe või paari sõrme jäljed, mis teopaigal
leitud: neid aga peab samuti suutma ära

kasutada isiku kindlakstegemisel. Suurt
kasu on kriminaalpolitseile kahtlemata
toonud ka surnud taanlase, politseidirek-
tor Jörgenseni poolt leitud identifitseeri-
mise meetod kauge maa pealt. Jörgen-
seni süsteemi järgi seatakse kokku näpu-
jälgede alusel teatud vormel, mida võib
tarbekorral anda edasi telegraafi teel, nii
et juhtumistel, kus on vaja kiiresti teha
kindlaks mõne isik, see võib sündida aja-
viitmatult.

Väga suure tähtsusega ka meie päe-
vil on päevapildistamine: pildistatakse
niihästi isikuid ja teopaiku kui ka jälgi ja
asitõendusid. Juba ammugi on kasutatud
politseilisteks otstarveteks seda tõsiasja,
et päevapildistamise aparaat näeb pare-
mini ja teravamini kui inimese silm. Täht-
sad jäljed, asitõendused, mitmesugused
asjaolud, mis silm ei näinud, toodi päeva-
valgele päevapiltide abil, millede tähtsus
seisab peale selle muidugi veel selles, et
nad on jäädavad, et nad fikseerivad iga-
veseks ajaks teatud teopaika, teatud
jälgi. Ka päevapildistamine on teinud poli-
tseis suuri edusamme, tähelepanu vää-
rivad esimeses järjekorras kaks uuend-
dust: teopaiga ülesvõte, mille mõõdud on
täpsed, ja teiseks n. nim. ultraviolettkiirte
tarvitamine politseilisel päevapil-
distamisel. Nagu tähendatud, on päevapil-
distamise aparaadi silm täpne, hoopis täp-
sem kui inimese oma, päevapildistamise
juures aga võivad juhtuda perspektiivi
vead, mis siis pärast viivad eksiteele.
Igäihele, kes on teinud tegemist päeva-
pildistamisega, on teada, et on võimalik,
näiteks, päevapildistatavale inimesele an-
da võimatu kuju: jalad või pea või käed
jne. võivad tulla ebanormaalselt suured,
tarvis on ainult vastav isik asetada vas-
tavalt aparaadi ette. Politseile aga võivad
mõõdud olla väga tähtsad. On juhtumisi,
kus iga millimeeter on tähtis; seepärast
ei tohi piltidele tulla perspektiivi vigu,
mis ainult viivad eksiteele, mida aga iga-
kord raske on ära hoida, eriti siis, kui
päevapildistamine peab sündima kiiresti.
Nähtavasti on nüüd aga jõutud enam-vä-
hem lahendada fotogrammeetrilist proble-
lemi. Berliini politseinäitusel näidati
muu seas n. nim. Eichbergi aparaati, mis
erineb harilikust päevapildistamise apa-
raadist sellega, et temas leidub kristall-
plaat, mis aitab reguleerida perspektiivi
külge ülesvõtmisel. Ka ultraviolettkiirte
tarvituselevõtmine, mis sai võimalikuks
peale prof. dr. Kögeli leiduse, on palju
kasu annud. Pealaks, kus nende kiirte

kasutamine tähtis päevapildistamisel, on dokumentide võltsimised.

Viimaste aastate jooksul areneb hiiglasammudega raadio. Peab ütleva, et praegu juba on raadio neid poliitseiliselt tähtsaid tehnilisi abinõusid, mis seisavad esiplaanil ühes daktiloskoopiaga ja päevapildistamisega. Muidugi on traadita telegraaf ja eriti traadita telefon veel liig uued leiused selleks, et olla igapidi kasulikud politsei igapäevases teenistuses, nad pole veel niivõrd arenenud, et neid saaks hõlpsasti ja kiiresti kasutoovalt igal ajal ja igalpool tarvitada, kuid kahtlemata pole see aeg kaugel, kus traadita telefon mängib politsei elus hoopis suuremat osa kui näiteks praegune telefon. Aga igatahes on traadita telegraaf ja ka traadita telefon juba praegu väga suure tähtsusega, iseäranis suurtes linnades ja suuremate keskasutuste juures. Tänapäev, mil liikumine ennekuulmatult kiire, kerge ja kõigile kättesaadav, kiirautode ja lennumasinade päevil, peab politsei käsutada olema abinõu, mis annab edasi kauge maa peale käske, korraldusi, palveid, teateid kiiremini kui varemalt. Sarnane abinõu aga peab kindlasti olema ainult politsei tarvitada ja mitte nagu hällik telegraaf või telefon kõikide käsutuses, sest vaia on edasi anda tihtipeale salajasi teateid, mida aga vastavate shiffrite puudumisel tuleb anda üle avalikult; harilik telegramm läheb läbi mitme käe ja mil kujul see jõuab kord määratud paika, millal ja kelle kaasteadmisel, on väga

tähtis niihästi politseile kui ka — kurjategijale. Berliini 1926. a. rahvusvaheline politseikongress ei avaldanud seepärast asjatult soovi, et kõik suuremad poliitseiuksused võtaksid võimalust mööda tarvitusele traadita telegraafi, seades sisse oma erisaatejaamad. Ka traadita telefoni sisseseadmist pooldati elavalt. Saksamaa on selles suhtes juba jõudnud kaunis kaugemale: 1926. a. lõpul leidis seal üldse 70 jaama ümber, mis ainult politsei tarvitada. Teistes riikides on veelgi kaugemale jõutud: Prantsusmaal, Inglismaal, eriti aga Ameerika Ühisriikides on poliitseiliste saate- ja vastuvõttejaamade võrk väga laialdane; seal ei põrgata tagasi ühegi kulu eest, kui aga saab poliitseid tehniliselt täiendada ja ajakõrgusel hoida.

Ühenduses sellega olgu juhitud tähelepanu veel sellele, et politsei jaoks töötati välja ka eri lühendatud sõnade sõnastik. Viini 1923. a. politseikongress harutas juba seda küsimust ja siis leiti, et poliitseikoode kokkuseadmine on hädatarvilik, selleks moodustati erikomisjon, kes siis ka mõne aasta jooksul koode välja töötas ja selle ette pani tarvitusele võtta. Sõnastik on seatud kokku kolme tähe süsteemi alusel ja seda on kergesti võimalik tõlkida kõigisse keeltesse. Komisjoni poolt ettepanud sõnastik on juba tõlgitud tähtsamatesse keeltesse, kuid on hakatud seda tõlkima ka vähemtarvitavatesse keeltesse, nii ilmus koode, näiteks, Berliini kongressi ajaks juba bulgaria keeles. Gr.

Ühekülgised kurjategijad.

Meieaja iseloomustavaid nähtusi on spetsialiseerumine: vabrikandid ja töölised, ametnikud, arstid ja juristid, ärimehed ja kunstnikud, isegi ajakirjanikud vallivad endale eriala oma üldalast, sest meie elu ja selle nähtused on kujunenud niivõrra keerulisteks, et üks isik ei suuda valitseda tervet ala. Sama nähtust näeme muu seas ka poliitseis: vastavalt temale pandud ülesannetele jaguneb tema kolme pealiiki — välis-, kriminaal- ja poliitilisse poliitseisse, kusjuures see jaotus on enam-vähem igalpool viidud läbi. Need poliitseialad jagunevad omalpoolt veel alljaotustesse; suuremates riikides, kus politsei ülesanded laiemad kui meil, leiame, näiteks, välispolitsei alal: tööstuspolitsei, metsapolitsei, jõepolitsei, ehituspo-

litsei, tervishoiupolitsei, hoolekandepolitsei, teatripolitsei jne., jne., ehk kriminaalpolitsei alal: tapmiste osakonna, murdvarguste osakonna, taskuvarguste osakonna, abielupetiste osakonna, tseki- ja rahavõltsijate osakonna, võõrastemajade varguste osakonna, valemängijate osakonna jne. Sarnane tööjaotus ja spetsialiseerumine on poliitseis ja eriti kriminaalpolitseis tingitud muidugi samuti tõsiasjast, et üks ametnik ei suuda omandada tarvilisi teadmisi mitmel erialal, siis aga ka sellest, et kurjategijad on spetsialiseerunud.

Kuritegude selgitamine ja kurjategijate kinnivõtmine oleks veel raskem kui see tegelikult praegu on, kui seaduste vastu eksijatel poleks omadus, mis, võib öelda,

väga tihti nende vaimlise arenemise ka-
suks ei räägi: harilik kurjategija on ikka
spetsialist, kes, näiteks, murdvargustelt
ei lähe üle taskuvargustele ja kes, mis
veel iseloomustavam, töötab alati sama
süsteemi järgi, isegi tööriistu ja töömee-
todi mitte muutes. Oleks asjata vaev ot-
sida võltsijaid valemängijate seast või
murdvargaid petiste seast. See nähtus
annab omaltpoolt politseile võimaluse sea-
da kokku täpseid nimekirju üksikute kuri-
tegude liikide ja vastavate kurjategijate
kohta; rippuvalt sellest, kuidas on pand-
ud toime mõni kuritegu, võib politsei ot-
sustada, kes registreeritud kurjategijatest
võib tulla süüdlasena kõne alla. Väga har-
va juhtub, et kurjategija läheb üle teistele
töötamiseetodeile või vahetab oma eri-
ala, seda võib panna tähele ainult õige
intelligentsete kurjategijate juures, kes
siis loomulikult ka annavad politseile õige
palju tööd.

Muu seas näitab iga kuritegu ja selle
toimepanemise viis enam-vähem selgelt,
kuivõrd arenenud kurjategijaga on tege-
mist. Tuntud inglise kriminalist Hugh
Brady jaotab kurjategijaid liikidesse rip-
puvalt sellest, mis erialal keegi töötab.
Tema arvates on juhusteotsijad kõige tar-
gemad, kavalamad ja intelligentsemad
kurjategijad. Nende hulka kuuluvad pa-
hatihti isikud, kes on saanud väga hea
hariduse ja kasvatused, kes on targad ja
leidlikud, kes reisivad riigist riiki ja lin-
nast linna, et endale ohvreid otsida. Peab
veel juure lisama, et nende kurjategijate
töö iseloom nõuab intelligentseid inimesi:
liikuda rikkas ja kasvatatud ning haritud
seltskonnas, tegutseda kiiresti ja kava-
lasti, ootamatult ja targalt, seejuures veel
n. öelda politsei silmade all, kõik see
nõuab kurjategijalt iseäraseid omadusi.
Peaaegu kõikide suuremate juhusteotsija-
te kohta võib öelda, et neist oleks palju
kasu inimekonnale, kui nemad oleksid sat-
tunud õigele teele. Hugh Brady arvates
kuuluvad kalliskivide vargas samuti kur-
jategijate „aristokraatia“ sekka. Vilunud
kalliskivide varas töötab äärmise ette-
vaatusega ja kiirusega, olles seejuures
väga hoolas ja ettevõtlik; tema ei talita
kunagi uisapäisa, vaid ootab kannatlikult
parajat silmapilku; tema ei armasta tihti
töötada, ta valib ettevaatlikult äri, ku-
hu tema katsub tungida kõige soodsam-
al silmapilgul, tema siht on teha „suurt
äri“ ja aega mitte raisata väikeste var-
gustega, viies seega ennast asjata häda-

ohtu. Kalliskivide varas töötab tihti mi-
tu ja mitu kuud, enne kui tema vargusele
asub, need ettevalmistustööd viiakse läbi
harilikult otse eeskujulikult. Varastatud
kraami ostja otsitakse üles enne varguse
toimepanemist, et pärast kuriteo korda-
saatmist kraami otse edasi anda ostjale;
viimane suudab tihti asjale ka nii hästi
ette valmistuda, et pärast varguse toime-
panemist asjad kaovad kui tina tuhka.
Kalliskivide varguse puhul teab politsei
pea alati, kas on tegemist tuntud „suur-
meistriga“ selle varguste erialal või
mitte.

Teiste kavalamate kurjategijate hulka
kuuluvad kahtlemata kasukate vargad.
Nad on kõigepealt asjatundjad: kui nad
toimetavad mõnd murdvargust, siis on
kindel, et olemasoleva kauba seast vali-
takse välja kõige kallim ja parem kaup:
odavahinnaline neid ei huvita, see võib
ainult tuua sekeldusi ja loodetav kasu po-
le kuigi suur. Intelligentsete kurjategija-
te peresse kuulub tingimata ka rahamär-
kide võltsija. Seejuures on huvitav, et
võltsija ise töötab harilikult ettevaatli-
kult kusagil tagaplaanil; tema publiku et-
te nii öelda ei tule, teda ei nähta kunagi,
tema ise maksab kõik kinni korraliku ra-
haga, see on: temal enesel on kõige vä-
hem usku oma „kraami“ headusse. Tema
töötab harilikult suurema salga juhina,
kusjuures salga liikmete ülesandeks on
võltsitud raha levitamine, vähemad ven-
nad saadetakse tulde, hädaohtu, kuna juht
ise, nagu tähendatud, ei armasta tulla
avalikkuse ette. Teda tunneb salgast ha-
rilikult ainult üks isik, usaldusmees, kes
võtub vastu võltsitud rahamärgid ja tse-
kid ja siis edasi annab laialilaotajatele,
salga liikmetele. Sarnase organisatsiooni
tõttu on politseil suurriikides raske
võidelda väärtmärkide võltsijate vastu,
igatahes läheb peasüüdlase, võltsija, ta-
bamiseks ja kahjutukstegemiseks peaaegu
alati rohkem aega; harilikud valeraha-
levitajad ei saagi anda politseile kõiki
tarvilisi teateid, sest nad ei tea ise, kes on
nende juht, kuidas tema näeb välja ja
kus tema asub. Taskuvargad on ja pea-
vadki olema osavad inimesed, huvitav on
aga see asjaolu, et nemad vaatamata suu-
rele osavusele vargusel on harilikult pii-
ratud mõistusega inimesed, kes langevad
võrdlemisi kergesti politsei kätte. Võib
olla ongi sellega seletatav see tõsiasi, et
nemad just suures lugupidamises teiste
kurjategijate peres ei seisa, „ametven-

nad" vaatavad nende kui kolmanda järgu kurjategijate peale, keda ei maksa tõsiselt võtta ja kellega pole mõtet sidet, veel vähem sõprust luua.

Suurem osa kuritegudest, millede toimepanemise kohta igapäev loeme teateid ajalehis, võetakse ette inimeste poolt, kes asja ei oska, kes on algajad ehk saamatud. Välismaail pannaakse sarnaseid vargusi ja murdvargusi kõige rohkem toime kaubamajades, mistõttu ka politseil pea alati õnnestub kiiresti asja selgitada

ja süüdlasi toimetada trellide taha. Hoopis raskem on muidugi politsei võitlus vanade spetsialistide vastu, kuid politsei spetsialiseerumine, modern tehnika ja lõpuks tähtsal määral ka kurjategijate nimekirjad, mõne retsidivisti paturegister aitavad politseile kaasa raskete ülesannete täitmisel. Kuigi kurjategijad katsuvad ennast igapäev täiendada, ei puhka ka politsei ja kurjategijatel pole lõpuks ühtki abinõu, mille suhtes vastuabinõu politsei poolt puuduks. P.

Tundmatu isik.

Kriminaalpolitsei ülekuulamise ruumis istuvad kaks meest: kriminaalametnik, kes toimetab ülekuulamist, ja ülekuulatavat isik, kahtlusalune. Ühe murdvarguse puhul võeti mees kinni — teopaiga läheduses, kusjuures temalt leiti kõiksuguseid murdvarguse toimepanemiseks tarvisminevaid riistu. Politsei on põhjendatud arvamusel, et kinnivõetu ongi murdvaras, seda enam, et tema juurest leiti ka osa varastatud kraamist. Mees aga salgab igasugust murdvarguse toimepanekut, salgab põhjaliselt ja kangekaelselt. „Mina murdvargust tõesti ei ole toime pannud, kolmas isik on süüdi. Läksin tänavat mööda, korruga astus minu juure keegi tundmatu meesterahvas, pistis minu kätte kõiksuguseid asju (s. o. muidugi mehe juurest leitud riistu ja varastatud kraami), palvega neid asju mõni minut hoida.“ See kolmas isik, kelle peale kurjategija tahab veeretada oma süü, ongi kriminaalpolitseile hästi tuntud „tundmatu isik“ ehk „suur tundmatu“. See müstiline isik tegutseb ja ilmub parajal ajal kuriteopaigale nii kaua, kui on kurjategijaid. Juhutub küll, et mõni kurjategija, kes alul opereeris tundmatu isikuga, „süüdlasega“, siis lõpuks tunnistab oma süü üles, olles selleks sunnitud teda kompromiteerivate andmete tõttu. Väga tihti aga jääb kurjategija oma esialgse jutu juure ja salgab kategooriliselt igasugust kuriteo toimepanemist, ka kohtus kordab niisugune isik oma muinasjuttu, vaatamata kõikidele andmetele, mis kõnelevad küllalt selgelt tema kahjuks.

Berliini politsei abipresident dr. Weiss, kõneleb pikemalt niisugustest juhtumustest, kus kurjategijad püüdsid oma nahka päästa väljamõeldud kolmandate isikute abil, näidates ühtlasi, et mõnel korral aga

tõesti olid mängus võõrad tegelased, kes osutasid süüdlasteks. Tüübiline selles mõttes on n. nim. Gönczy tapmisprotsess, mis aset leidis umbes 30 aasta eest ja berlinali pani keema. Kohtu alla oli antud isik, kelle süüs keegi ei kahelnud ja kahelda ei võinudki, sest andmed olid nii täielised, terve mõrtsukatöö käik ja motiivid nii selged, et sellest jätkus igapidi kahtlusaluse süüdimõistmiseks. Kuid mõrtsukas ei tunnistanud ennast süüdi ja veeretask terve süü kolmandale isikule, kellele tema andis nimeks „Loewy“. Kohtunik manitses kurjategijat anda tõe au ja puhtsüdamlikult tunnistada üles kuriteo toimepanekut, et saada kergemat karistust; mees jäi aga oma seletuste juure, vastates igakord magusa naeratusega: „Aga, härra kohtunik, egas mina pole süüdi, tapjaks oli ju Loewy.“

Siinkohal võiks mainida ka juhust, mis leidis aset alles hiljuti, s. o. parajasti Berliini 1926. a. politseinäituse ja -kongressi ajal, mis eriti huvitas ka Berliini kokkutatunud välismaalasi, sest asi paistis olevat õige keeruline, ja kõik olid väga huvitatud, kas politseil läheb õnneks tabada kurjategijat või mitte, seda enam, et kõik Berliini ajalehed kubisesid juttudest, kuuldest ja andmetest arvatavast kurjategijast. Tauentzieni tänaval pandi toime suurem murdvargus ühes kalliskivideäris. Politsei kahtlus langes peatselt kellegi Spruchi peale. Meest läks korda tabada ja pikemate puiklemiste järgi tunnistask tema oma süü üles. Kui aga politsei küsis, kuhu on jäänud varastatud kalliskivid, siis tähendas murdvaras, et temal olevat olnud abiline, keegi „Sonja“, kelle käes ka kalliskivid. Algas jaht „ilusa Sonja“ järgi; kriminaalpolitseile paistis asi küll kahtlane olevat ja arvati kohe, et jällegi on tegemist „suure tundmatuga“.

kuid siiski jätkati Sonja otsimist ja sõideti isegi Poolasse, sest Sonja pidi, kurjategija seletuste järgi, olema päritud Poolast. Mõned Berliini ajalehed tõid isegi täpseid andmeid „Sonja“ kohta ja üks või paar lehte mahutasid oma veergudele Sonja pildi. Selgus varstigi, et „Sonja“ oli tõesti ainult väljamõeldud isik ja et murdvaras tahtis „suure tundmatu“ abil pääseda kergema karistusega ja kõigepealt päästa suure vaevaga saadud saaki.

Nagu juba tähendatud, ei tarvitse kolmas isik, „suur tundmatu“, igakord olla väljamõeldud isik, politsei teab juhuseid, kus kurjategijaks oli tõesti kolmas isik ja mitte kahtlusalune. Väga õpetlik on järgmine juhtumine, mis Berliini kriminaalpolitseile andis küllalt tööd, enne kui läks korda selgitada asja. Ühes suures Berliini võõrastemajas elas kõrvuti keegi taani ja ameerika abielupaar. Et nad juba pikemat aega samas võõrastemajas elasid, õppisid nad üksteist tundma. Kord võeti koos einet ameeriklaste toas; hiljem mindi alla võõrastemaja baari. Umbes tunni aja pärast läks taanlane oma tuppa, et sealt midagi tuua. Ehmunud ilmus mees tagasi ja tähendas teistele, et tema toas olevat pandud toime murdvargus. Mõlemad abielupaarid ruttasid üles ja siis selgus, et murdvargus oli toime pandud niihästi taanlaste kui ka ameeriklaste juures. Koridoris nähti kahtlast isikut, kes tõttas minema; temale joosti järele ja mees saadi kätte: selgus; et kahtlusalune oli sama võõrastemaja teenija. Mees viidi kriminaalpolitseisse, kuid tema salgas igasugust murdvarguse toimepanemist ja tõendas pisarsilmil, et tema olevat süütu. Tema olevat koridori mööda liikunud, ainult harilikku kontrollkäiku tehes, tema arvates olevat murdvarguse toime pannud keegi kolmas isik. Esiailgu ei uskunud kriminaalpolitsei mehe sõnu ja arvas, et tegemist on kurikuulsa „tundmatu isikuga“. Siiski katsuti asja igakülgselt uurida ja varsti selguski, et teenija oli tõesti süütu ja et murdvargus oli tõesti toimitud kolmanda isiku poolt; selleks „suureks tundmatuks“ osutus — taanlase abikaasa! Varsti peale selle, kui alla baari mindi, seletas taanlanna, et tema sukk olevat lahti läinud ja et temal olevat vaja veidi oma numbrisse minna. Seda silmapilku kasutas naisterahvas, et varastada üht kallist ehteasja ameeriklastelt ja korraldada oma numbri nii, nagu oleks seal toimitud murdvargus.

Lõpuks veel üks omapärane juhtumine. Kahtlusalune tunnistas esialgu oma süü

puhtsüdamlikult üles, kuid võttis siis mõningate asjaolude ilmsikstulekul oma ülestunnistamise tagasi ja veeretask süü kolmanda, muidugi tundmatu isiku peale. Asjakäik oli järgmine. Ühele majaomanikule sünnitas keegi palju meelehärma, sest igal öösel pilluti tema kõrterisse kive akende kaudu. Majaperemees oli arvamisel, et tegemist on isikliku vaenlasega ja hakkas kivipilduja isikut selgitama. Selleks asus tema kord öösel pimedasse tuppa, kuhu harilikult visati kive, laetud puss käes. Korruga lendasid jällegi kivid aknasse; majaomanik laskis, väljas kuuldus kiljatus — ja majaperemees läks magama. Järgmisel hommikul leiti maja eest meesterahva laip suures vereloigus: see oligi „vaenlane“, kelle peremees öösel laskis maha. Politseis tunnistas mees oma süü üles, seletades, kuidas tema tulnud mõttele kivi-loopimisele teha lõpp, kuidas tema tegi ettevalmistusi laskmiseks ja kuidas tema siis tegeliselt ka laskis. Laiba vaatas üle politseiarst, uurides eriliselt haava. Arstlise järelevaatuse tulemuseks oli seletus, et surnu pole maha lastud, vaid noaga surmatud. Asutakse uuesti peremehe ülekuulamisele, see aga jääb endise seletuse juure: laskis mehe maha, kuidas laipa tekkisid noahaavad, seda tema ei tea.

Kahtlusalune viidi tagasi vangikambriksse ja seal hakkas mees nähtavasti pike-malt mõtlema asja üle: tung vabaduse järgi ärkas mehes ja tema tuli mõttele kasutada arstlist seletust, et vabaks saada. Mehe soovil toimetati ta kohtu-uuriija juure, kellele tapja hakkas seletama kõiksuguseid muinasjutte: tema olevat küll seisnud akna juures, kuid tema ei olevat siiski mõrtsukas; kui kive tuppa loobiti, pani tema tähele üht meesterahvast, tundmatut isikut, kes arvatavasti ongi tõeline mõrtsukas. Terve mõistatuse seletus peitub muidugi arsti seletuses: selgus, et arst oli rängasti eksinud, haav põlnud sugugi löödud pussiga, vaid tema tekkis ikkagi pussikuulist. Asi pole küll veel kohtulisel harutamisel olnud, kuid see pole enam tähtis, meid huvitab praegu ainult asjakäik ise.

Kõigest eelpooltoodust järgneb, et kriminaalametnik ei tohi kunagi talitada ainult skemaatiliselt. Nii keeruline kui on igapäevane elu, nii mitmekülgne on ka kuritegevus ja kurjategijad. Kui kahtlusalune oma süüd salgab ja seda katsub veeretada mõnele tundmatule kolmandale isikule, siis võib see olla vale, kuid see võib olla ka tõsi. Kadunud kuulus krimi-

nalist Hans Gross tähendas kord, et kriminaalametniku töö suurim osa seisab õieti ainult võitluses valega. See on õige. Seepärast ei tohi aga ametnik veel igas

kahtlusaluse väljenduses katsuda leida valet. Ametnik peab kriitiliselt vaatama ülekuulitava seletustele, kuid kriitiliselt ka — endale.

Loomad kohtulaua ees.

Keskaja kohtud erinevad täiesti meie aja omadest. Põhimõtted, kord, otsuste täidesaatmine — kõik oli sootu teine kui praegu, on õieti öelda õige, õige vähe ühist kohtumõistmisel tol ajal nüüdse kohtumõistmisega. Õelus ja valjus iseloomustavad keskaja kohtumõistmist, sest see oli ju aeg, kus piinariistade tarvitamine piinakambrites õitses, kus inimesi piinati tuhandete viisi surmani, et kätte saada „puhtsüdamlikku ülestunnistamist“. Pole ime, et just piinakambriid olid valetunnistuste põhjuseks ja allikaks, sest enamalt jaolt andsid piinatud ebaõigeid teateid, s. o. rääkisid seda, mida tahtsid kuulda kohtunikud, tunnistasid endid süüdi ka siis, kui nad olid täitsa süütud ja andsid valetunnistusi teiste kohta, et ainult pääseda hirmsast piinamisest, kas või surmaminekku hinna eest. Keskaja kohtud ja kohtupraktis on kahtlomata kurvemaid ja tumedamaid lehekülgi inimajaloos.

Kuid hirmuäratavate protsesside kõrval leiame keskajal ka protsesse, mille harutamise lugemisel ei saa hästi tõsi-seks jääda. Need on nimelt loomaprotsessid, mis omakorda kinnitavad, et ei ole lõpuks looma maailmakeral, mis oleks nii rumal, nii saamatu, nii verejäänuline ja vastik kui — inimene. Protsessid loomade vastu, keda muidugi kutsuti nagu kord ja kohus ka kohtulaua ette, ei olnud küll seotud harilikkuude piinamisriistadega, sest looma piinata polnud tol ajal mõtet, kus sai inimesi piinata nii palju ja nii põhjalikult kui süda kutsus. Protsessid loomade vastu olid muidugi kõik kriminaalprotsessid. Ei tohi arvata, et need protsessid on ainult muinasjutt, nii veider kui asi ka iseenesest on, ei — protsessid, milledest allpool jutt — on tõesti aset leidnud ja dokumendid nende kohta on meie põlveni hoidunud alal. Tõsteti süüdistusi loomade vastu, nagu oleksid nemad inimesed, harutamise kord kohtus (isegi „kroonukaitsja“ ei puudunud!), karistused jne. olid samasugused, nagu inimestegi kohta maksvusel olevad. Helbingi teoses „Die Geschichte der Fol-

ter“ leidub terve rida näiteid loomaprotsesside kohta.

Nii, näiteks, anti Prantsusmaal, Fontenay aux Roses'is, 1266. aastal siga kohtu alla; siga oli söönud väikese lapse. Kuritegu oli suur ning „kohtualune“ mõisteti korraliselt surma põletamise teel. Surmaotsus viidi siis ka avalikult täide. Umbes 100 aastat hiljem leidis Prantsusmaal aset teine seaprotsess; seekord pandi seale süüks väikese lapse vigastamine. Kohtunikud ei tunnud ka sel juhtumisel armu, seale mõisteti karistusena jala ja pea avalikult maharaiumine. Ei ole küll selge, kas seaomanikule anti siga välja pärast kohtuotsuse pidulist täidesaatmist liha kasutamiseks, või põletati siga pärast tapmist; arvata võib viimast, sest siga tunnistati arvatavasti hulluks või midagi sellesarnaseks, mis siis ei lubanud muidugi sea liha kasutada söömiseks.

Umbes samal ajal leidis jällegi Prantsusmaal, Dijon'is, aset kohtuprotsess, milles figureeris süüalusena hobune; selle süü läbi sai nimelt hobuse omanik surma, nagu kohus tegi seda vastuvaidlematult kindlaks; kohus mõistis hobuse surma ja viimase pea raiuti otsast maha, muidugi avalikkuse osavõtul, kusjuures inimesed-pealtvaatajad ei suutnud loomulikult küllalt vihased olla, et hobune julges olla tema omaniku surma põhjuseks; tunti ainult rõõmu, et õiglase kohus vääriliselt hindas niisugust kuritegu ja tegi õiglase ja karmi otsuse! Muu seas tegi loomade protsessidega tegemist isik, keda võib siiski lugeda silmapaistvaks omasuguste seas. See oli Provence parlamendi president Chasseneux, kes kirjutas terve raamatu (ilmus 1531. a.), milles pikalt ja laialt harutatakse küsimust, kas võib loomi anda kohtu, s. o. kriminaalkohtu alla; autor tuleb kõiksuguste targutuste järeldusel otsusele, et küsimusele peab vastama tingimata jaatavalt! Samas raamatus on muu seas ka jutt mingisugusest protsessist lehepõrnikate vastu, mis leidis aset Beaume'is, ja tigude kohtulikule vastutusele võtmisest Autin'is.

Samas Autin'is protsessiti 1488. a. rotidega. See protsess on veel seepärast eriti huvitav, et siin mindi selles lapsemängus, sest teisiti seda nimetada on raske, viimase tipuni: otsiti ja leiti rottidele korrapärane kaitsja, kes kohtulaua ees loomade huvisid kaitses — ei saadud ju teha „ülekohut“ loomadele ja otsustada kohtus ühekülgselt! Eelpoolnimetatud Chasseneux, kes muidu kuulub tema aja mõistlikumate inimeste hulka, võttis rottide kaitsmise enda peale Autini protsessis 1488. aastal. 1604. aastal oli Pariisi kohtus tähtis protsess: süüalusena figureeris eesel, „kuritahtlik eesel“, nagu looma nimetati aktides; eesel mõisteti surma poomise läbi. Muidugi on küsitav, kas asus suurem eesel, kas kohtulaua ees või selle taga.

Võib olla kõige naljakam neist keskaja protsessidest on protsess tõukude vastu, mis leidis aset 1699. aastal, s. o. alles pisut üle 200 aasta eest! Tõugud sünnitasid suurt kahju prantsuse provintsis Auvergne'is ja puuviljasaak oli eriti 1699. a. hädaohus, nii et karta oli, et tõugud hävitavad suve saagi. See oleks olnud raskeks löögiks elanikkudele, kelle peasissetulekuallikaks just oli puuvilja müük. Kaaluti igapidi hädaohtlikku seisukorda, kuid väljapääseteed ei leitud. Kõik tarvitusele võetud abinõud ei annud tagajärgi. Siis tuli Auvergne'i parlament, kõrgem kohtuasutus provintsis, geniaalsele mõttele: otsustati tõuke karistada. Kohus otsustas saata neile kohtukutse ja see otsus viidi täide (kuidas — sellest ei kõnele vanad aktid kahjuks enam midagi!). Tõukudele pandi süüks võõra varale kahjusunnitamine. Niimoodi oli kõik kõige paremas korras ja kohus võis alata oma tegevust, puudusid veel ainult kohtusse kutsutud süüalused — tõugud. Oodati — kuid kangekaelsed tõugud ei mõtelnudki ilmuda kohtusse, nagu see juhtub mõnikord ka inimestega. See asjaolu ei takistanud aga tarku kohtunikke sugugi asja edasi ajamast, kellelegi ei tulnud nüüd nähtavasti mõttesse, et protsess on õige naeruvääriline, vastuoksa hakati asja ajama hoopis energilisemalt. Tõukude ülalpidamist nimetati trotsimiseks ja ülemeelsuseks ja asi läks edasi. Et tõugud ise kohtusse ilmuda ei tahtnud, siis ei jäänud esialgu muud üle, kui teha tagaselja otsus. Jällegi määrati, nagu see kord varem teises loomaprotsessis sündis, tõukudele kaitsja, et asja igapidi „erapooletult“ otsustada ja kellelegi mitte liiga teha. Kohtu poolt

määratud kaitsja sai oma ülesande tõsidusest täiel määral aru ning asus ihu ja hingega tööle. Kohtulaua ees katsus kaitsja saada oma „klientide“ kasuks õigeksmõistva otsuse. Kaitsja pidas mitu kõnet, mis seisid juriidiliselt aja kõrgusel; tarvitati terve rida oskussõnu, valgustati tõukude ülalpidamist igakülgselt ja taheti näidata kõrgele kohtule, et tõukudel pole süüd, et nad talitavad täiesti seaduse paragrahvide alusel, et tõukude talitamise viis on loomulik ja looduse seadustega kooskõlas. Kaitsja püüdis näidata, et lilled ja puud õitsevad ja kannavad vilja õieti ainult tõukude heaks ja kasuks. Kuid kaitsja pikad vaielused ja targad kõned olid asjatud, ilusad ja „lähimõeldud“ kõned ei suutnud kohut viia veendumusele, et tõugud on süütud; kaitsja kliente mõisteti pea ühel häälel surma! Kohtuotsuse järgi pidid tõugud ilmuma kindlaksmääratud ajaks kindlaksmääratud kohta, kus siis surmaotsus pidi viidama täide. Siis aga juhtus midagi ennekuulmatut, mis isegi kohtunikke äärmiselt imestas. Ülbed loomakesed ei pannud nimelt kohtuotsust tähele ja ei ilmunud neile teadaantud ajaks määratud kohale, nad ignoreerisid kohtuotsust ja ei tahtnud ennast lasta surmata! See tegi muidugi olukorra juba väga keeruliseks ja väljapääseteed oli leida õige raske. Tõugud ei saanud ka vabandada kohtuotsuse mitteteadmise ja mittekättesaamisega. Tark kohus oli kannud hoolt selle eest, et kohtuotsus saaks teatavaks loomakestele. Nimelt loeti ette põldudel ja viljapuuaedades ning metsades kohtuotsus, see otsus pandi ka välja mitmesse kohta, nii et tõugud pidid selle sisu tundma. Auvergne'i elanikud kohkusid ja olid hirmunud, kui nad teada said, et sarnane ülemuse käsu mittetäitmine on leidnud aset. See üksmeelne, avalik tõukude vastuseis mõjus inimestele nii rusuvalt, et nad ei mõtelnudki midagi tõsisemat ja praktilisemat võtta ette loomakeste vastu. Tõele au andes peab ütleva, et mõned üksikud inimesed küll aru said asja naeruväärilikkusest, kuid nemad üksi ei suutnud võidelda „avaliku arvamise“ vastu, nende sõnu ei pandud tähele, nende üle naerdi kui rumalate inimeste üle, neid pilgati, neid loeti isegi salajasteks vastuhakkajateks ja taevast teab mis veel! Võimud läksid isegi nii kaugele, et hakkasid karistama neid, kes julgesid tulla ütleva, et siin kõik pole korras, et terve protsess on hiigla rumalus ja muud midagi. Mõni sarnane vastu-

hakkaja isik mõisteti pikemaks ajaks kinni, sest targa kohtu autoriteedi vastu ei tohtud vaielda ja seda kõigutada. Kahju-tegevad loomakesed aga tegutsesid

rõõmsalt edasi ja neid ei puudutatud, sest liig suur oli sünnitatud segadus: tõugud ei alistunud kohtuotsusele!

Politseiametnikkude hoiu- ja laenukassa.

Vaadates ringi leiame, et praegusest majanduslikust kitsikusest väljapääsemiseks on võetud mitmesugused abinõud tarvitusele. Ärialal on tekkinud osaihisused, keskliidud, kaubanduskoda jne., maal on muutunud põllumajanduslike ühistegeliste asutuste võrk tihedaks, samuti ka ühispannad ja laenu- ja hoiuühisused. Sarnane organiseerumine on tingitud praegusest raskest olukorrast.

Samasugust organiseerumist majanduslike puuduste vastu võitlemiseks on märgata ka riigiteenijate peres. Minnes välja samast seisukohast, tekkis Tallinna-Harju prefektuuril mõte omavahelist hoiu- ja laenukassat asutada. Politseiperes polnud see mõte küll täiesti uus. Eeltööd uue kassa asutamiseks olid käimas juba 1926. a. tolleaegse prefekti Tolmoffi algatusel, kuna 1927. a. prefektuuri oludele vastav põhikiri töötati välja, mis registreeriti siseministeeriumi poolt 24. märtsil 1927. a., sellest ajast peale tulebki lugeda Tallinna-Harju prefektuuri ametnikkude ja teenijate hoiu- ja laenukassa tegevuse algus.

Kassa otstarve on võimaldada oma liikmetele kapitali kogumist igakuuliste sunduslike sissemaksude näol ja odava-protsendiliste laenude saamist. Kassa põhikirja iseäraldusena võiks märkida seda asjaolu, et kassa kõrgem juhtiv võim on saadikutekogu, mitte aga peakoosolek, nagu seda näeme teistes seltsides ja ühingutes. Teiseks, peab viieliikmelises juhatuses olema esitatud iga ametliik: prefekt ja abiprefektid, komissarid ja abikomissarid, konstaablid ja allkonstaablid, kantseleiametnikud, vanemkordnikud ja kordnikud. Sel alusel kassa asutamisel valitud juhatus, mille esimeheks abiprefekt Sihle, valiti ka käesoleval aastal tagasi.

Kassa tegevus on rajatud alusele, et palgamaksimisel peetakse iga liikme palgast kinni sunduslik sissemaks, mis mitte üle 5% liikme kuupalgast ei või olla: sunduslike sissemaksude pealt maksatakse liikmetele %%. Möödunud aastal olid sunduslike sissemaksude normid saadikutekogu poolt määratud järgmiselt

kindlaks: kordnikkudel ja kantseleiametnikkudel 100 mk., konstaablitel ja allkonstaablitel — 200 mk., komissaridel ja abikomissaridel — 300 mk., prefektidel ja abiprefektidel — 500 mk. Need igakuulised sunduslikud sissemaksud moodustavad operatsioonikapitali, millest antakse liikmetele tarviduse korral laenuid. Sunduslike sissemaksude summa 1-seks jaanuariks s. a. oli 996.426 marka. Tegevusaasta jooksul on liikmetele antud laenuks 3.276.905 marka, kusjuures laen antakse välja teatud aja peale, tagasimaks sünnib iga kuu ühesuuruste osadena. Sarnase operatsiooni tõttu oli kassa rahaline läbikäik 9 kuu jooksul 8.830.178 marka.

12. veebruaril s. a. oli saadikutekogu korraline koosolek, kus 1928. aasta peale määrati järgmised normid kindlaks: sunduslikud sissemaksud — kordnikkudel, allkonstaablitel ja kantseleiametnikkudel 2 kr., konstaablitel 3 kr., abikomissaridel 4 kr., komissaridel 5 kr., abiprefektidel 6 kr. ja prefektidel 8 kr. Sunduslike sissemaksude pealt makstakse 6%, laenude pealt võetakse 10%.

Kassa tegevus on olnud möödunud 9 kuu jooksul väga elav, nii et sagedasti ei jatkunud raha kõikide laenusajate rahuldamiseks. Põhikiri näeb ette laenusamist kuni 250 kr., käesoleval aastal võeti saadikutekogu poolt vastu põhikirja parandus, mille järele laenu summa ei või suurem olla kui liikme kolme kuu palk.

Peab tähendama, et kirjeldatud alustel töötaval kassal on meie politseiperes üli suur tähtsus: liige kogub endale aasta jooksul sunduslike sissemaksude näol 36—50 krooni, laenuks võetud rahaga aga võib oma majandust korraldada, kuna laenu tasumine kuude kaupa ei sünnita raskust. Tallinna-Harju prefektuuri ametnikkude ja teenijate hoiu- ja laenukassa esimese tegevusaasta kogemusi arvesse võttes võib öelda, et temal on meie praegustes erakorralistes oludes kindel tulevik ning tema eesmärk on küll sedavõrd tähtis ja otstarbekohane, et sarnaste kassade asutamist võib soovitada ka teistele prefektuuridele. V. H.

Tallinna politsei spordiringi peakoosolek.

R. Klumberg.

21. veebr. pidas Tallinna politsei spordiring oma peakoosoleku prefektuuris. Koosoleku avas Tallinna-Harju prefekt V. Rotenbork, kes kaunilt ja asjaliselt politsei spordiliikumise väärtust rõhutas ja kes ka ühel häälel valiti koosoleku juhatajaks.

Päevakorral oli rida tähtsaid küsimusi, millest esmalt peab mainima möödunud aasta aruannet. Möödunud aasta rahaline aruanne näitas tulude ülejääki, kusjuures Spordiring majanduslikult on edenenud. Seda tõendab asjaolu, et juhatus on muretsenud spordiabinõusid liikmetele ja neile võimaldanud käia spordiselts „Kalevi“ võimlas harjutustel. Järgmisena tuli kaalumisele 1928. a. eelarve, mis viidi tasakaalu 2693,71 kr.

Olulisemaks punktiks oli juhatuse moodustamine, mis pärast valimisi kujunes järgmiseks: esimees prefekt V. Rotenbork; abiesimees abiprefekt V. Sihle; kirjatoimetaja kom. Miller; abi kom. Lepp;

laekahoidja kom. Plink, abi kom. Freudenstein ja ametita liikmena konst. Pupart ja allkonst. Ausmann. Eraldi valiti varahoidjaks konst. Seren ja abiks konst. Teearu. Revisjoni komisjoni valiti kom. Gutman, konst. Kahn ja konst. Limberg.

Läbirääkimistel soovitati Spordiringi aastapäeva pühitseda, mis ka teostamist leidis 4. märtsil, kuna ringi aastapäev oli 23. veebr., siis on asutamise 5 aastat möödunud, mida meeletuletusena pühitseti. Peale selle tuli mõtete vahetusel veel muid küsimusi esile, nagu kodu ruumide küsimus, suusatamine jne. Ka soovitati ringi juure maleosakond asutada, missugune küsimus on seotud ruumide soetamisega.

Lõpusõna ütles prefekt V. Rotenbork, kes soojade sõnadega väljendas sportlaste pere kasvamise tendentsi ja avaldas lootust, et viimane võtab peatselt veelgi laiaulatuslikuma ilme.

Ametlik osa.

Politseidirektori käsukiri 2. märtsist s. a. nr. 38.

Tallinna - Harju prefektuuri kordnik Albrecht Tuisk, kes politseikooli kõrgeima klassi lõpetanud, on määratud konstaabliks Viru-Järva abiprefektuuri koosseisu, arvates 1. märtsist s. a.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga 20. veebruarist s. a. nr. 25

on Lääne jaoskonna Pärnu rajooni kordoni ülem vanem allohvitser August Ilves ja Virtsu rajooni kordoni ülem vanem allohvitser Aleksander Berens ülendatud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest veltveeblikeks, arvates 24. veebruarist s. a.

Lääne jaoskonna Virtsu rajooni kordoni ülema k. t. kapral Elmar Koortmann, Saaremaa rajooni kordoni ülema aj. kt. noorem allohvitser Aleksei Pitk, Haapsalu rajooni kordoni ülemad, noorem. allohvitserid: Rudolf Erikson ja Johannes Leetsmann on ülendatud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest — esimene nooremallohvitseriks ja kolm viimast vanemallohvitserideks, arvates 24. veebr. s. a.

Lääne jaoskonna Pärnu rajooni valvurid, reamehed: Paul Pihelmann, Samuel Jöks, Saaremaa rajooni valvur reamees Karl Tõntson, Haapsalu rajooni

valvurid, reamehed: Edmund Helberg, Rodion Milk ja Oskar Kink on ülendatud kiiduväärt teenistuse eest kapraliteks, arvates 24. veebruarist s. a.

Ülendatud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest järgmisse auastmesse alljärgnevad piirivalvurid, arvates 24. veebr. s. a.: Kapral Arnold Remmer noor. allohvitseriks, n. allohv. Edmund Teffo van. allohvits., v. allohv. Otto Bach veltveebliks, n. allohv. Karl Ratasseppe van. allohvits., kapral Peeter Ristain noor. allohvits., reamees Aleksei Luik kapraliks, reamees Elmar Vaher kapraliks, n. allohv. Alfred Leemet van. allohvitseriks, v. allohv. Alfred Nõmme veltveebliks, reamehed Johannes Juust, Aksel Aljak, Aksel Blum, Alfred Kaiv, Jakob Liivak, Ernst Herr, Karl Kroomann ja Jaan Hännmann kapraliteks.

Käsukirjaga 5. märtsist s. a. nr. 14 sise-ministeeriumile

on Rakvere-Paide kriminaalkomissar Andres Purri vabastatud ametist haiguse tõttu, arvates 15. märtsist s. a.

Politseidirektori määrusega on tühistatud Tallinnas, V. Juhkentali tän. nr. 3 elutseva Richard Aleksandri p. Siimonsoni laskeriista hoidmise ja kandmise luba.

Väljaandja: Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus. Vastutav toimetaja: E. Maddison.

Tegev toimetaja: O. Angelus.

K u u l u t u s i .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- K l o c h, Liisa Joosepi t., v. a. Kabala vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 144. (11266)
- R e i e r, Hans Ado p., v. a. Järvakandi vallaval. 1. 12. 20 a. nr. 2. (11267)
- N ä ä r i, Elmar Hansu p., v. a. Kehtna vallaval. 23. 5. 22 a. nr. 49. (11268)
- P u k k, Pauliine Hansu t., v. a. Rapla vallaval. 12. 11. 25 a. nr. 1151. (11269)
- R a d i i n, Artur Jaani p., v. a. Järvakandi vallaval. 3. 1. 23 a. nr. 5. (11271)
- M o k s, Aleksander Jaani p., v. a. Inglise vallaval. 26. 2. 24 a. nr. 15. (11272)
- R o o s e, Ado Hansu p., v. a. Tarvastu vallaval. 30. 5. 23 a. nr. 72. (11273)
- V a h t e r, Oskar, v. a. Lümmada vallaval. 10. 5. 26 a. nr. 896. (11274)
- A l t s e p p, Leena Jaagu t., v. a. Kohila vallaval. 4. 8. 20 a. nr. 1570. (11275)
- M ä t s t e i n, Aleksander Anne p., v. a. Hageri vallaval. 28. 7. 26 a. nr. 71. (11276)
- B o n d e u s, Jaan Mihkli p., v. a. Kuimetsa vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 4. (11277)
- P u m b o, Helene Jüri t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 20. 11. 23 a. nr. 1141. (11520)
- V a h t e r, Selma Aleksandri t., v. a. Tall. linna pol. 1. jsk. ülemalt 19. 8. 24 a. nr. 2452. (11522)
- T i e s e n h a u s e n, Marie Nikolai t., v. a. Rapla vallaval. 8. 3. 20 a. nr. 1140. (11524)
- S a a r b e r g, Bernhard Tõnise p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. ülemalt 11. 9. 1922 a. nr. 10756. (11527)
- T a m m, Helene Jakobi t., v. a. Tartu linna pol. 1. jsk. ülemalt 2. 1. 20 a. nr. 7010. (11530)
- B l u u m, Ella Peetri t., v. a. Elistvere vallaval. 8. 1. 20 a. nr. 996. (11625)
- T o m s o n, Joh. Jaani p., v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. ülemalt 30. 8. 20 a. nr. 15116. (11626)
- R ä s t a, Juula Andrese t., v. a. Tartu linna pol. 1. jsk. ülemalt 23. 12. 19 a. nr. 5763. (11627)
- T o r s t e n s o n, Arnold Aleksandri p., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 24. 11. 1919 a. nr. 583. (11628)
- O s s, August Tõnise p., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 30. 12. 19 a. nr. 5758. (11629)

- R a t n i k, Karl Peetri p., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 29. 1. 25 a. nr. 151. (11630)
- P u l g a, Ella Daaveti t., v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. ülemalt 30. 1. 19 a. nr. 11422. (11631)
- J a a n s o n, Jüri Hansu p., v. a. Tartu linna pol. 1. jsk. ülemalt 9. 10. 24 a. nr. 2105. (11632)
- J õ g i, Marie Samueli t., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. ülemalt 1. 11. 23. a. nr. 1764. (11633)
- K u l l, Alma Kadri t., v. a. Tartu linna 3. jsk. politseikomissariilt 4. 5. 27 a. nr. 134. (11634)
- V u k s, Eduard Villemi p., v. a. Tartu linna 3. jsk. politseikomissariilt 18. 1. 24 a. nr. 51. (11635)
- K l a o s, Liine Jaani t., v. a. Tartu linna 3. jsk. politseikomissariilt 8. 1. 20 a. nr. 7071. (11636)
- M u u s i k, Ida Juhani t., v. a. Tartu linna 3. jsk. politseikomissariilt 9. 1. 20 a. nr. 7144. (11637)
- R u t i n, Peeter Ivani p., v. a. Mustvee aleivial. 10. 8. 25 a. nr. 444. (11638)
- K o p p e r b e r g, Marie Matsu t., v. a. Rikholdi vallaval. 31. 8. 20 a. nr. 635. (11801)
- K a s e k ä n d, Arnold Otto p., v. a. Haapsalu linna pol. ülemalt 7. 7. 20 a. nr. 2749. (11802)
- K a l b a s, Johannes Johani p., v. a. Haapsalu linna pol. ülemalt 29. 11. 1919 a. nr. 924. (11803)
- B r a n d t, Rudolf Karli p., v. a. Haapsalu linna pol. ülemalt 20. 11. 10 a. nr. 59. (11805)
- T i i l e m a n n, Adele-Mathilde Antoni t., v. a. Lähtru vallaval. 22. 4. 25 a. nr. 102. (11807)

Kuulutus.

1. jaoskonna politseikomissar Pärnumaal annab teada, et 19. märtsil 1928. a. kell 12 päeval müüakse Kaisma vallas, Mäemetsa talus

ENAMPÄKKUMISEL

Andres ja Lydia Mathiesen'ite päralt olev varandus, mis koosneb kahest lehmast, hinnatud 51 krooni peale, mitmesuguste maksude sissenõudmiseks.

Müüdavaid lehmi võib näha oksjonipäeval oksjoni kohal.

Pakkumine algab hinnatud summast.

Pärnus, 5. märtsil 1928. a.

Nr. 2748.

N. Rattas.

Politseikomissari ajut. k. t.